

Список використаних джерел

1. Беличева С. О. Основи превентивної психології. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/0564/1412>.
2. Дюркгейм Е. Соціологія. Її предмет, метод, призначення. / пер. з франц. Гофман А.Б. URL: <https://library.khpg.org/files/docs/1372596651.pdf> (дата звернення: 28.10.22).
3. Зіннуров Ф. К. Проблеми профілактики девіантної поведінки дітей та підлітків у сучасних соціокультурних умовах. URL: <https://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-05/dissertaciya-pedagogicheskaya-profilaktika-i-korreksiya-deviantnogo-povedeniya-podrostkov-v-usloviyah-sotsiokulturnoy-sredy> (дата звернення: 01.10.22).
4. Менделевич В. Д. Психологія девіантної поведінки. : навч. посіб. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/2021/zahal_psy_lib/%D0%9C%D0%90%D0%9A%D0%95%D0%A2_%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85_%D0%B4%D0%B5%D0%B2_%D0%BF%D0%BE%D0%B2.pdf (дата звернення: 06.10.22).

Науковий керівник: канд. політ. наук., доцент Третякова Т. М.

Коновальчук Тетяна Анатоліївна

студентка 3-го курсу факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЛЮДИНА ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ ПСИХІЧНІ РЕАКЦІЇ ЛЮДИНИ

Війна негативно впливає як на учасників бойових дій, так і на тих, хто не воює, як фізично, так і емоційно. Смерть, травми, сексуальне насильство, недоїдання, хвороби та інвалідність є одними з найбільш загрозливих наслідків війни, а посттравматичний стресовий розлад, депресія та тривога є одними з найсильніших емоційних ефектів. Терор і жах, які поширює насильство війни руйнує життя та розриває стосунки, сім'ї, залишаючи людей і спільноти, які перебувають у складному емоційному стані [1].

Актуальність теми зумовлена тим, що психічні розлади воєнного часу підтримують прямий зв'язок розладів, що з'явилися з багатомірністю патофізіологічних механізмів, патогенних факторів військової обстановки. Основний негативний психічний стан у військовослужбовців та цивільних, відзначається після припинення бойових дій або зниження інтенсивності бойових дій. Наприклад, частота стресових реакцій залежить як від загального ходу війни, так і від стратегічної ініціативи військ. Психічні хвороби знижуються, коли бойові дії носять динамічний характер, і виникає в умовах позиційної війни.

Війна торкається всіх сторін життя людей. Це впливає на їх повсякденне життя, їх здатність забезпечувати свої основні потреби та їх здатність знайти відповідну роботу відповідно до своїх навичок та знань. Війна руйнує соціальні та сімейні зв'язки, розриває зв'язки між різними підгрупами, що становлять «тканину» суспільства. Однак найсерйозніша небезпека війни полягає в тому, що вона змінює погляди людей на життя: людина, зачеплена війною, дивиться на світ у негативному світлі і вагається у можливості справедливості у ньому. СENS життя здається порожнім, а цінності та етика розмиваються [2].

У психології виділяють фази психічних реакцій, саме у цих фазах чітко простежується поведінка, людей під час бойових дій.

– Першою фазою є героїзм, він триває кілька годин. Для цієї фази характерна героїчна поведінка, яка викликана бажанням допомогти людям, врятувати їх, а також врятуватися і вижити самому. Ця фаза має великий недолік – людина недооцінює свої можливості, і виникає помилкова думка, яка не дозволяє тверезо оцінювати ситуацію.

– Друга фаза виникає після закінчення бою і називається «медовим місяцем». Тривалість цієї фази становить від 3 до 6 місяців. Ті, хто вижили, переживають велике почуття гордості за те, що подолали всі небезпеки і труднощі та залишилися живими. У цій фазі постраждалі-учасники сподіваються і вірять, що всі труднощі позаду.

– Третя фаза – розчарування. Зазвичай триває від 2 місяців до 2 років. Виникає сильне обурення, зрештою розчарування, що виникає у процесі руйнування цих надій.

– Четвертою фазою є відновлення. Починається тоді, коли ті, хто вижив, усвідомлюють, що тепер їм самим необхідно починати все спочатку: облаштовувати побут і беруть на себе відповідальність за виконання цих завдань [3].

Отже, можемо зробити висновок що на даний момент психологам все частіше доводиться працювати з людьми, які перенесли психічну травму через війну. З людьми, які перенесли психотравму внаслідок такої ситуації, виникають проблеми в одній або ж кількох сферах життя, психосоціальні, професійні, психосоматичні. Психотерапевтичне втручання допомагає попередити наслідки та перехід наслідків у хронічну форму. Як говорять, «найкраще на війні – це її кінець» [2].

Список використаних джерел

1. Rathi A. Psychological Impact of Victims of War and Conflict. URL: <https://www.apa.org/international/united-nations/un-matters/rathi-war.pdf>.

2. Abo-Hilal M. The Impact of War on the People of the Middle East. URL: <https://www.mei.edu/publications/impact-war-people-middle-east>.

3. Malkina-Pykh I. G. Extreme situations. Handbook of Practical Psychologist. 2005. URL: <https://shelter-tranzit.ru/wp-content/uploads/2018/06/Малкина-Пых-И.-Г.-Экстремальные-ситуации.pdf>.

Науковий керівник: канд. політ.наук, доцент Лазор К. П.

Сорокіна Ольга Володимирівна

студентка 2-го курсу факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»

МАНІПУЛЯЦІЯ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Актуальність зазначеної теми важко перебільшити, оскільки вона постійно актуалізується соціальними змінами та трансформаціями, особливо на сучасному періоді розвитку українського суспільства.

Маніпуляція – це частина технології влади над свідомістю людини, вплив на поведінку особи. Вона не тільки спонукає об'єкт робити те, чого бажає ініціатор дії, а й змушує його хотіти це зробити. Маніпулювання людьми – це спосіб управління шляхом духовного впливу на людей через програмування їх поведінки. Цей вплив спрямовано на духовні структури людини, він здійснюється потай і ставить своїм завданням зміну думок, спонукань і цілей людей у заданому напрямку [4, с. 212].

Доктрини та розвинені теорії маніпулювання людьми склалися нещодавно – у ХХ ст. Однак вихідний матеріал для них був накопичений у рамках усієї попередньої історії людства. Комплексний, багатовимірний характер феномену маніпуляції зумовив різноманітні підходи для його вивчення, яке відбувалося і відбувається паралельно у рамках низки наук.

Аналіз основних концепцій маніпулювання дозволяє говорити про його розгляд як мінімум у чотирьох аспектах: соціально-психологічному, соціально-політичному, соціокультурному, соціально-філософському. Для нашого розгляду найбільший інтерес становлять перші два аспекти, на них ми хотіли б зупинитися. Маніпуляція як феномен переважно була об'єктом вивчення психології, що і зрозуміло, оскільки вплив психіки людини є операційною базою маніпулятивних впливів. При цьому, виходячи з аналізу причин її виникнення та функціонування, необхідно чітко позначити, що маніпуляція в основі носить соціальний характер, тобто є прямим наслідком суспільних та соціальних процесів [2, с. 116].